

MESTO KOŠICE

**Dolná brána –
Archeologické
múzeum**

Building Partnership

Názov projektu:

História očami súčasnosti na oboch stranách hranice

Podaný projekt v partnerstve miest Košice a Abaújszántó

MESTO KOŠICE

Dolná brána – Archeologické múzeum

- Archeologické múzeum Dolná brána sa nachádza v podzemí Hlavnej ulice, južne od Dómu sv. Alžbety. Dolná brána bola v r. 2010 zapísaná **do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu Slovenskej republiky** pod číslom 1049/23.

V unikátnom archeologickom komplexe dýchajúcom históriou je možné vidieť pozostatky mestského opevnenia, ktoré vzniklo v druhej polovici 13. storočia a jeho stavba bola ukončená vybudovaním fortifikačných stavieb v rokoch 1706 – 1710.

- Základným obsahovým zameraním projektu je prezentácia zachovaných častí architektúr Dolnej brány a ich postupného nárastu od konca 13. až po 16. storočie.
- Hlavným cieľom navrhovanej expozície je zvýšenie návštevnosti existujúceho múzea Dolnej brány a vytvoriť atraktívny turistický cieľ pre domácich i zahraničných návštevníkov mesta, ktorí získajú zrozumiteľné informácie o komplexe Dolnej brány a jeho stavebno-historickom vývoji, podanom v kontexte histórie mesta, s akcentom na podstatné historické míľniky určujúce jeho vývinové etapy.
- Reprezentačnú expozíciu, postavenú aj na multimedialnej prezentácii a interaktívnych prostriedkoch chceme vytvoriť tak, aby boli miestom poučenia i zábavy a boli dôvodom na opakovanú návštevu.

MESTO KOŠICE

Dolná brána – Archeologické múzeum

História hradieb v Košiciach

- Košice so svojimi tromi hlavnými pásmi hradieb patrili už od stredoveku k najlepšie opevneným mestám v strednej Európe. Európsky významné opevnenie Košíc je symbolom úspešného príbehu vzájomnej stáročnej spolupráce a súžitia komunit Slovákov, Maďarov i Nemcov. Je to príbeh, ktorý v sebe unikátne symbolizuje i prepája aj všetky najvýznamnejšie panovnícke dynastie a postavy uhorskej histórie, zviazané so samotnou krajinou a priamo aj s mestom Košice – spoločným klenotom slovenských i maďarských dejín, osobitne s Dolnou bárnou, v ktorej je zhmotnená etapa arpádovská (13. storočie) s najstaršou hradbou a vežou brány, na ktorú nadväzuje etapa luxemburská (14. - 15. storočie) s ďalším pásmom hradieb, predbráním, kanálom i mostom, a vrcholí v ére slávneho Mateja Korvína (2. pol. 15. storočia) s mostom, priekopami a s tzv. barbakanom. Spojenie odbornosti, umu, úsilia a talentov staviteľov všetkých čias i národností, od počiatkov majstrov z čias Arpádovcov až po posledných francúzskych architektov samotného Františka Rákócziho sa tu prepojili práve pri mestskom opevení, kde neskôr pribudli renesančné bastióny (16. storočie) a jedinečná hviezdicová citadela z prelomu 17.-18. storočia.

MESTO KOŠICE

Dolná brána – Archeologické múzeum

TEMATICKÝ OBSAH EXPOZÍCIE

- I. tematický celok: **Dolná brána a informácie súvisiace s ňou** (70% dispozičného priestoru) - informácie o komplexe Dolnej brány o jeho stavebno-historickom vývoji ale i o histórii jeho výskumu a budovaní podzemného múzea.
- II. tematický celok: **Opevnenie Košíc** (10 % z plochy expozície) - priblížiť veľkosť a zložitosť opevnenia Košíc, ktoré bolo budované postupne od konca 13. storočia po poslednú tretinu 18. storočia.
- III. tematický celok: **Vodný režim a kanalizácia v Dolnej bráne** (5% dispozičného priestoru) - viaceré objekty kanalizácie, resp. objekty na usmernenie toku vody, zásobovanie vodou...
- IV. tematický celok: **História mesta a jeho význam a postavenie medzi súdobými mestami Uhorska** (5% dispozičného priestoru) – prezentácia dôležitých míľnikov– politické, ale aj správne a hospodárske (obchodné cesty, privilégia, rast počtu obyvateľstva, progres v 14., 15. storočí, Košice za stavovských povstaní a ako stredisko protitureckých bojov).
- V. tematický celok: **Vojenstvo – vývoj zbraní a tomu odpovedajúci vývoj fortifikačných stavieb** (10% dispozičného priestoru).

MESTO KOŠICE

Dolná brána – Archeologické múzeum

Rozpočet projektu - 599 935,31 EUR.

Stavebné úpravy – 207 903,05 EUR (podľa spracovanej PD a rozpočtu projektanta)

Objekt Dolnej brány po stavebno-technickej stránke po viac ako 20 rokoch od jeho realizácie nespĺňa súčasné požiadavky a pred realizáciou novej expozície sú potrebné jeho stavebné úpravy.

Projekt stavebných úprav rieši:

- **bezbariérovosť** - Múzeum je v súčasnosti prístupne len dvojramenným priamym schodiskom. Pri vstupe do múzea aj v priestoroch samotného múzea sa nachádzajú prekážky, ktoré bránia pohybu osôb s obmedzenou schopnosťou pohybu (na vozíku) – navrhované riešenie: *zriadenie šikmej plošiny pre prístup do priestorov Dolnej brány, úprava vstupu do archeologického múzea, úprava prechodu medzi lávkou a kanálom v múzeu*
- **požiarnu bezpečnosť**
- **rekonštrukciu jestvujúcich konštrukcií** – *stabilizovanie a sanácia kamenného muriva, oprava a domurovanie klenby, sanácia betónových konštrukcií, sanácia kovových konštrukcií (zábradlie schodov, vstupná mreža, mreža pri únikovom východe, nosná konštrukcia a zábradlie lávky, kovová brána), sanácia drevených konštrukcií...*
- **doplnenie nových konštrukcií** - *nové kovové zábradlia, vitríny na prezentáciu archeologických nálezov...*
- **vetranie priestorov** - *odsávanie vzduchu pomocou výkonného priemyselného ventilátora.*

Rozpočet projektu - 599 935,31 EUR

VYBAVENIE - 351 944,40 EUR

- **ZARIADENIE** – atypický nábytok zhotovený na mieru. Dizajnové a materiálové riešenie jednotlivých prvkov rešpektuje charakter prostredia, do ktorého je zariadenie osadené, masívne agátové drevo. Zázemie pre personál - pult, regál stoličky...
- **AUDIOVIZUÁLNE ZARIADENIA** – budú využité moderné postupy a technológie na vysvetlenie exponátov - na objasnenie účelu, okolností a dôvodu vzniku a zániku jednotlivých objektov.
 - Hmotové 3 D modely – 4 modely znázornia základné vývojové fázy Dolnej brány od najstaršej po najnovšiu. Piaty model zobrazí najväčší rozsah opevnenia Košíc včítane citadely, ravelinov a glacis, jeho súčasťou bude dotykový panel.
- **PREMIETANIE**- premietanie v jednotlivých priestoroch bude časovo alebo vecne súvisieť s exponátmi prezentovanými v danom priestore a bude zároveň tvoriť obrazovú historickú kulisu pre exponáty. Bude priamo na steny, resp. na biele plátno.
- **2 INFOKIOSKY s dotykovou obrazovkou** - budú poskytovať detailné informácie o exponátoch v širších súvislostiach, princípy, schémy, názvoslovie.
- **STEREOGRAM** - pri pohľade zo striedne na obrazovke umiestnenej za striedňou vytvorí trojrozmernú ilúziu pohľadu zo striedne na okolie mesta.

MESTO KOŠICE

Dolná brána –
Archeologické
múzeum

MESTO KOŠICE

Dolná brána – Archeologické múzeum

VYBAVENIE - 351 944,40 EUR

- **HOLOGRAM** – trojrozmerné holografické zobrazenie najkomplikovanejšej časti Dolnej brány – veže brány barbakanu bude slúžiť pre jej lepšie pochopenie.
- **VIRTUÁLNA REALITA** - umožní prehliadku 3D rekonštrukcie zaniknutých už neexistujúcich mostných objektov (dreveného mosta a mosta na kamenných pätkách) a objasní funkcie zachovaných detailov predbránia (točnice padacieho most) a veže (kamenné ložiská na osadenie čapov vrat a drážky na vyťahovanie mreže) pomocou priestorového zobrazenia na displeji mobilu alebo tabletu.
- **ZVUKOVÉ EFEKTY** - zvuky kopýt cválajúceho koňa a kolies voza pod mostom a otvárania a zatvárania brány vo veži vytvoria zvukovú kulisu pomáhajúcu pochopeniu účelu a funkcie objektov.
- **EXPONÁTY** - hlavným exponátom múzea sú historické murivá odkryté pri archeologickom výskume – tvoria súčasť samotného objektu múzea. Návštevníci sa pohybujú vo vnútri exponátu.
 - Repliky - časť archeologických nálezov predstavujú kovové prvky, ktoré nie je možné vystaviť v originály kvôli zvýšenej vlhkosti v priestoroch múzea. Je potrebné zhotoviť ich presné repliky z materiálu, ktorý nepodlieha korózii. Jedná sa spolu o 13 predmetov (meč, nôž s rapom, tesák, nôž, strelka poškodená, sekera celá, skoba celá a 4 ks delových gulí). Repliky stredovekej výzbroje.

MESTO KOŠICE

Dolná brána – Archeologické múzeum

Experti počas realizácie projektu. Spolu 13 000 EUR.

Odborníci sú nevyhnutní pre prípravu scenára a expozície Dolnej brány v Košiciach.

Interný expert 1 odborník na fortifikačnú architektúra	6 100,00
Interný expert 2 historik, archivár	2 000,00
Interný expert 3 archeológ, muzeológ, spoluautor archeologického výskumu Dolnej brány	2 000,00
Interný expert 4 archeologička, pamiatkarka, vedúca archeologického výskumu Dolnej brány	2 900,00

MESTO KOŠICE

Dolná brána – Archeologické múzeum

MESTO KOŠICE

Dolná brána –
Archeologické
múzeum

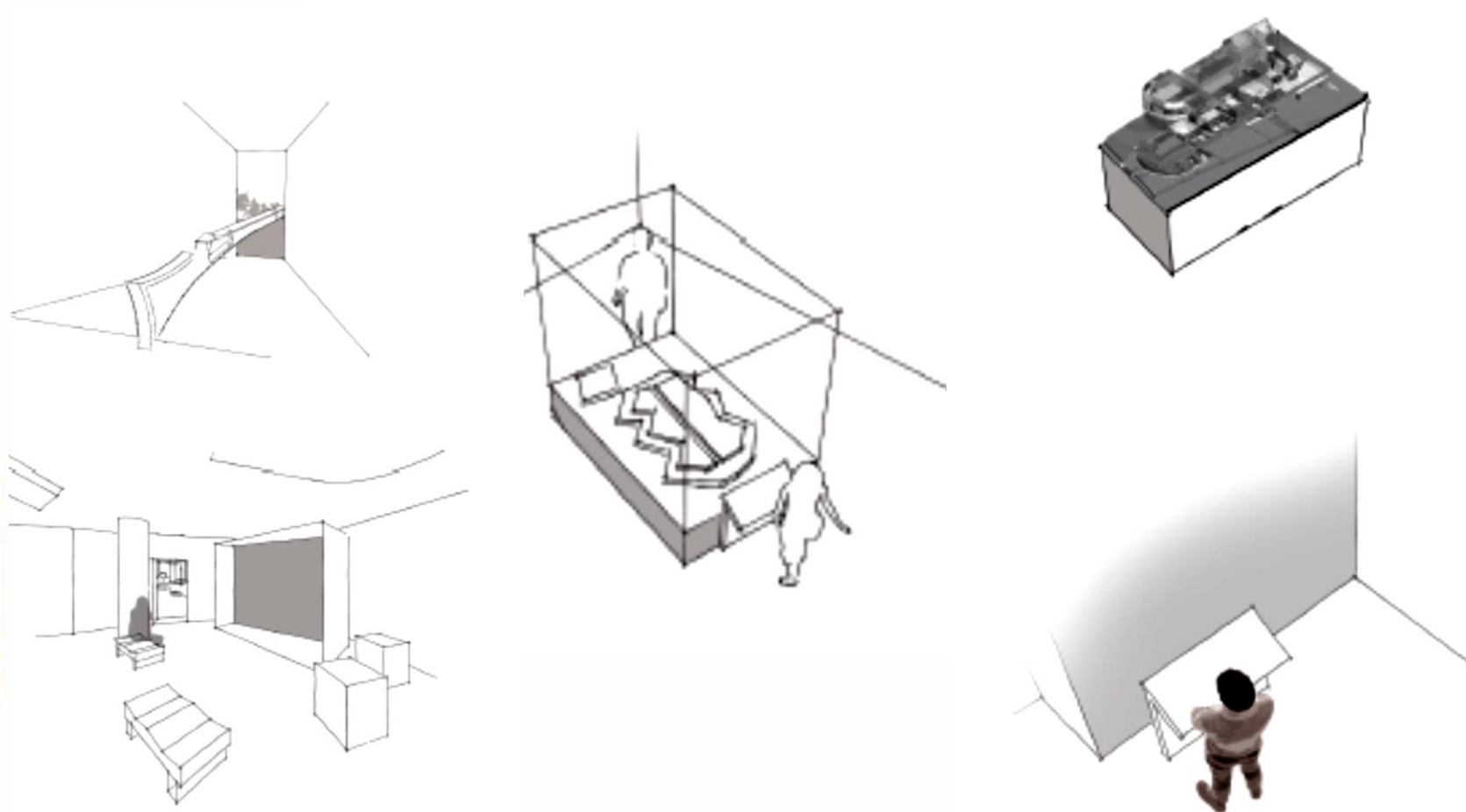
MESTO KOŠICE

Dolná brána – Archeologické múzeum

MESTO KOŠICE

Dolná brána – Archeologické múzeum

MESTO KOŠICE

**Dolná brána –
Archeologické
múzeum**

**Ďakujeme za
pozornosť**